

Uszkodzenie przez Zimno vs Choroby z [patogenne] Ciepła

Związek pomiędzy chorobami wywołanymi przez [patogenne] Ciepło (*wen bing*) a Uszkodzeniem przez [zewnątrzne] Zimno (*shang han*). Autor: Qin Bo-Wei.

Ten krótki esej zaczerpnięty został z obszerniejszej rozprawy naukowej, opublikowanej w roku 1963. Został on zamieszczony w czasopiśmie *Lantern*, tom 8 nr 2, z maja 2011 roku, jako część większej, trzyczęściowej pracy, zatytułowanej *Wybrane problemy leczenia chorób wywołanych przez [patogenne] Ciepło* autorstwa Qin Bo-Wei'a.

Qin Bo-wei

Choroby wywołane przez [patogenne] Ciepło (*wen bing*) są po prostu określoną kategorią chorób¹. Niemniej, teoria chorób z Ciepła jest także pewnego rodzaju prądem umysłowym. Prąd ten zdobył sobie dużą popularność i wielkie wpływy, dlatego gdy skonfrontowano go z nurtem szkoły chorób (wynikających z) Uszkodzenia przez Zimno (*shang han*), pojawiły liczne dyskusje i spory między naszymi poprzednikami, z których pewna ich część pozostała nierozwiązana do dzisiaj.

Jednakże ja osobiście uważam, że teoria chorób z Ciepła jest rozwinięciem teorii chorób wywołanych przez [zewnątrzne] Zimno. Z tego zaś wynika, że jeśli dołożymy starań w celu zniwelowania różnic pomiędzy nimi, możemy w znacznym stopniu udoskonalić wiedzę z zakresu klinicznego zastosowania teorii medycyny chińskiej o chorobach wywołanych przez zablokowanie atakiem czynników zewnętrznych.

Aby jednak w ogóle móc dyskutować o tym problemie, istotne jest, by posiadać podstawową wiedzę z tego tematu, a także pewne doświadczenie kliniczne. Następną ważną sprawą, to

zadać sobie pytanie o źródło owej różnicy pomiędzy szkołą Chorób z Ciepła a szkołą Uszkodzenia przez Zimno. Na czym polegają różnice między nimi? Czy mają one jakieś punkty wspólne? Gdyby te problemy udało się nam rozwiązać, moglibyśmy wyrobić sobie bardziej właściwe podejście do obu tych szkół myślenia, a przez to zintegrować je.

Sposób w jaki ja pojmuję te kwestie jest taki, że tzw. uszkodzenie przez Zimno polega na zablokowaniu przez patogen zewnętrznego Zimna, natomiast choroba z Ciepła polega na zablokowaniu przez patogen zewnętrznego Ciepła. Jak więc widać, mają one różne przyczyny pojawiania się. Ponadto, choroby z Zimna wykorzystują system Sześciu Kanałów (warstw) jako swą regułę wiodącą i ogólnie mówiąc, rozwój choroby postrzega się tu jako ruch od Powierzchni w kierunku Wnętrza. Natomiast choroby z Ciepła jako główny schemat wykorzystują system Potrójnego Ogrzewacza, a rozwój choroby postrzega się tu jako ruch od góry ku dołowi². Oba rodzaje chorób w różny sposób różnicują także swoje wzorce patologii.

Ponadto, przy zablokowaniu przez Zimno, w leczeniu wykorzystuje się metodę ogrzewania, a w początkowych stadiach stosuje się zioła ostre i termicznie ciepłe. Główną strategią postępowania jest tu przywracanie Yang. Z drugiej strony, przy chorobach z Ciepła, w leczeniu wykorzystuje się metodę ochładzania, a w początkowych stadiach stosuje się zioła ostre i termicznie chłodne. Główną strategią postępowania jest tu ochranianie Yin. Jak więc widać, zasady postępowania także są tu różne.

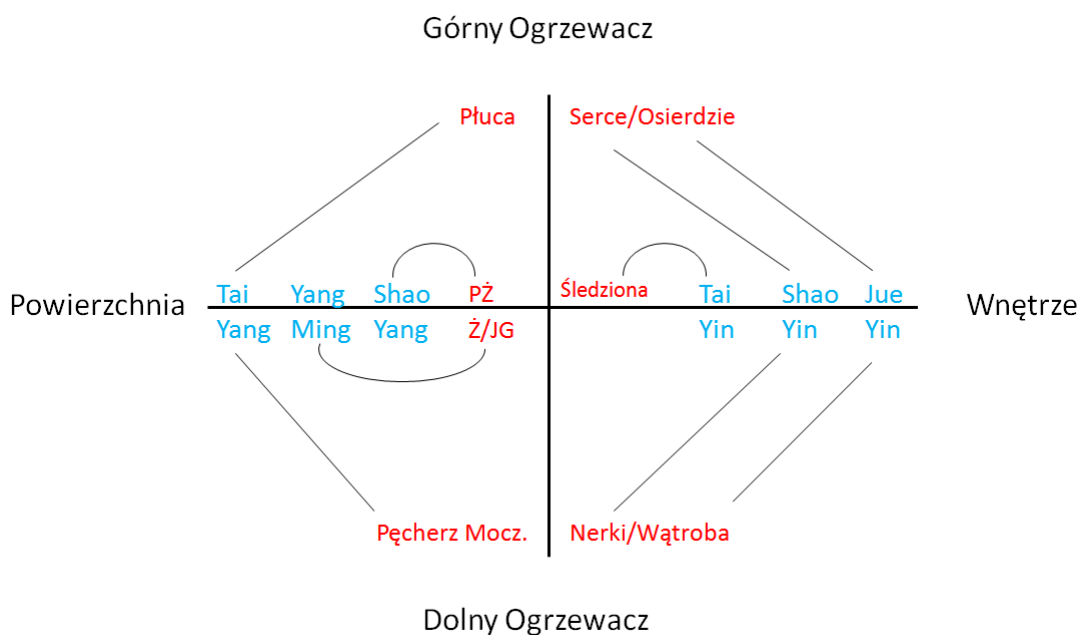
Mimo, iż jako podstawowa teoria może się to wydawać proste, w praktyce jednak wszystkie te punkty są źródłem niezgody i różnicy zdań, od dawna stanowiąc podstawę do debat. Dlatego problem wcale nie jest tak prosty, jak mogło by się zdawać.

Chociaż przyczyny chorób z Zimna i chorób z Ciepła są różne, wspólne jest dla nich to, że są to patogeny zewnętrzne oraz, że w swym początkowym stadium są to wzorce zewnętrzne. Dlatego też przy obu tych chorobach na początku stosuje się strategię uwalniania Powierzchni. Co więcej, jeśli Powierzchnia nie zostanie skutecznie uwolniona od atakującego patogenu, w przypadku obu tych chorób, wzorce zewnętrzne przeobrażą się w wewnętrzne, a następnie przekształcą się w Gorąco. W rezultacie, obie te choroby będą wymagać zastosowania metody oczyszczania gorąca i otworenia Jelit. Nie wolno więc przeoczyć tu faktu, iż choroby wywołane przez Zimno również będą prowadziły do uszkodzenia Yin, a choroby wywołane przez Ciepło do uszkodzenia Yang. Dlatego patrząc na fazę początkową obu tych chorób oraz ich późniejszy przebieg, musimy przyznać, że chociaż są między nimi różnice, to jednak mają też punkty wspólne.

Z punktu widzenia różnicowania wzorców patologii, chociaż system Sześciu Warstw wykorzystywany przez choroby z Zimna podkreśla przesuwanie się choroby od Powierzchni do Wnętrza, można ją także podzielić na [fazę] górną i [fazę] dolną. Analogicznie, chociaż system Potrójnego Ogrzewacza stosowany przy chorobach z Ciepła akcentuje przesuwanie się choroby od góry w dół, można je także różnicować według [stadium] zewnętrznego i wewnętrznego. Ponadto, pamiętajmy, że podstawowa teoria medycyny chińskiej opiera się na narządach Zang Fu, a te tworzą liczne relacje zarówno z Powierzchnią, jak i Wnętrzem, z górnym oraz dolnym aspektem [ciała].

Medycyny chińskiej nie można również oddzielić od teorii kanałów i kolaterali. Stąd też, zarówno w metodzie różnicowania wzorców według Sześciu Warstw, jak i Potrójnego Ogrzewacza, podstawową sprawą jest zrozumienie ich aspektów horyzontalnych i wertykalnych. Na przykład, klinicznie wzorec Tai Yang z systemu Sześciu Warstw uważamy za chorobę górnego Ogrzewacza. Wzorcy Yang Ming, Shao Yang i Tai Yin jako choroby środkowego Ogrzewacza, a Shao Yin i Jue Yin jako choroby dolnego Ogrzewacza. Relacje narządów wewnętrznych są również takie same. Diagram poniżej pomoże zilustrować ten punkt.

Diagramy

Idąc krok dalej, spójrzmy na receptury ziołowe stosowane przy leczeniu chorób z uszkodzenia przez Zimno i chorób z Ciepła. Na przykład, przy chorobach z Zimna zasadniczo stosuje się receptury ostre-ciepłe uwalniające Powierzchnię, takie jak Ma Huang Tang (Wywar z Efedry). Przy chorobach z Ciepła natomiast wykorzystuje się receptury ostre-zimne uwalniające Powierzchnię, takie jak Sang Ju Yin (Napój z Chryzantemy i liścia Morwy) oraz Yin Qiao San (Puder z Forsycji i Przewiercienia). Niemniej choroby z Zimna także mają swoje receptury ostre-zimne, takie jak Ma Xing Shi Gan Tang (Wywar z Efedry, Moreli, Gipsu i Lukrecji), z zachowaniem stosownych różnic. Jeśli jednak posłużymy się recepturą Ma Xing Shi Gan Tang, czy można powiedzieć, że nie potrzebujemy już receptur Sang Ju Yin lub Yin Qiao San? Lub, jeśli zastosujemy nowsze Sang Ju Yin czy Yin Qiao San, to nie potrzebujemy starszej Ma Xing Shi Gan Tang? Sądzę, że wszystkie one mogą zgodnie współdzystować.

Co więcej, przy chorobach z Zimna, Jelita odblokowuje się podając jakąś recepturę przeczyszczającą z rodziny Cheng Qi Tang (Wywar Przywracający Właściwe Krążenie Qi) oraz nawilżająco-przeczyszczającą Ma Zi Ren Wan (Pigułki z Nasion Konopii). Przy chorobach z Ciepła także wykorzystuje się receptury z rodziny Cheng Qi Tang, na równi z odżywiająca Yin, nawilżającą i przeczyszczającą Zeng Ye Tang (Wywar Pomnażający Płyny). Ponadto, szkoła chorób z Ciepła proponuje metodę łączenia ze sobą receptur Cheng Qi Tang i Zeng Ye Tang.

Co się tyczy takich objawów, jak zaburzenia świadomości, deliryczna mowa czy wzorce uszkodzenia Yin, szkoła chorób z Zimna stosuje wtedy tylko metodę drenowania ognia poprzez przeczyszczenie, wykorzystując do tego celu receptury z grupy Cheng Qi Tang. Szkoła chorób z Ciepła natomiast posługuje się w takich sytuacjach recepturami Zi Xue Dan (Cudowne Pigułki Purpurowego Śniegu) i Zhi Bao Dan (Wyjątkowe Pigułki Największego Skarbu), by otworzyć Otwory i oczyścić Serce, co we właściwy sposób łączy idee odżywiania Yin, nawilżania i przeczyszczania. Niemniej, ja osobiście uważam wszystkie te metody nie tylko jako zasadniczo takie same, lecz także jako stanowiące kolejne stopnie rozwoju. Sądzę, iż takie podejście przyczynia się do poprawienia naszej skuteczności klinicznej.

W istocie też, przy leczeniu chorób z Ciepła wykorzystuje się wiele receptur stosowanych pierwotnie dla przypadków chorób z Zimna, elastycznie przystosowując ich pierwotne przeznaczenie do konkretnej sytuacji klinicznej, przykładowo modyfikując recepturę Fu Mai Tang (Wywar Przywracający Tętno). W przypadkach chorób z Zimna, Fu Mai Tang przeznaczona jest dla przypadków niedoboru Yang Serca, z jednoczesnym niedoborem Krwi Serca. Jednakże w przypadkach chorób z Ciepła, recepturę tą modyfikuje się poprzez usunięcie ziół wspierających Yang, czyli Ren Shen (Radix Ginseng), Gui Zhi (Ramulus Cinnamomi), Sheng Jiang (Rhizoma Zingiberis Recens) i Da Zao (Fructus Jujubae) oraz dodanie Bai Shao (Radix Paeoniae Albae), które ma ochronić Yin. Podany sposób modyfikacji zmienia ją w kluczową formułę do odżywiania Wątroby i Nerek. Taka biegłość w posługiwaniu się dawnymi formułami nawet jeszcze lepiej ukazuje nam, w jaki sposób szkoła chorób z Ciepła wywodzi się i stanowi rozwinięcie podstawy, którą była szkoła chorób z Zimna.

Spośród książek o chorobach z Ciepła, jedną z najbardziej kompletnych jest *Systematyczne Rozróżnienie Chorób Wywołanych przez Patogenne Ciepło* (Wen Bing Tiao Bian, 1798). Już zaraz w pierwszym zdaniu mówi ona, że: „Książka ta opiera się na metodzie Zhong Jinga *Traktat o Uderzeniach Zimna*”. W drugim natomiast, że: „Chociaż książka ta została napisana, by objaśnić choroby z Ciepła, w istocie może też być pomocna w zrozumieniu chorób z Zimna”.

Zauważyć można, iż między uczonymi [antycznej] szkoły chorób z Ciepła a uczonymi szkoły Uszkodzenia przez Zimno nie było fundamentalnej różnicy zdań; stąd też przeciwstawianie sobie tych dwóch szkół nie ma sensu.

Ponadto, ponieważ szkoły Chorób z Uszkodzenia przez Zimno oraz Chorób z Ciepła ciągle istnieją, ich orędownicy powinni się wzajemnie szanować i cenić swoje wartości, pozbywając się jednocześnie własnych uprzedzeń. A nawet, można by powiedzieć, że istnieje wręcz obowiązek starań w celu zjednoczenia obu tych szkół myślenia w ramach medycyny chińskiej, przekształcając je w jedną, kompletną, zintegrowaną teorię chorób z zablokowania przez patogenne czynniki zewnętrzne.

— o —

Przypisy

1. Pierwsza wzmianka pochodzi z rozdziału 4. książki *Podstawowe Pytania* (Su Wen).
2. Właściwie to Zhang Ji w książce *Podstawowe Receptury ze Złotej Szkatułki* (Jin Gui Yao Lue) pierwszy zaproponował leczenie wewnętrznych dysharmonii, różnicując je według Potrójnego Ogrzewacza.

Tłumaczenie z chińskiego na angielski: Jason Blalack

Tłumaczenie z angielskiego na polski: Adam Kowalski

Oryginalny esej pochodzi z: *Niektóre Idee o Chorobach z Ciepła*, opublikowany w 1963 r.

Oryginalny artykuł w j. ang.: <https://www.chinesemedicinedoc.com/cold-damage-vs-warm-disease-qbw/>

Tłumaczenia dokonano za zgodą autora.